

Escac (i mat?) a la Constitució

JORDI FONT / Llicenciat en geografia i història

AVUI, 25 d'abril del 2010

El PP, mitjançant el Tribunal Constitucional (TC), no qüestiona tan sols l'adaptació de l'Estatut del 2006 a la Constitució, sinó que qüestiona la pròpia Constitució, el sentit i l'abast del pacte constituent que Catalunya va signar l'any 1978 i que va donar lloc al vigent sistema democràtic espanyol. És sabut que aquell pacte va tenir lloc entre Adolfo Suárez, les esquerres espanyoles i la gran majoria de l'arc parlamentari català i basc. I que alguns dels seus termes no van agradar gens a l'ala més dretana de la cambra espanyola: Alianza Popular i Fuerza Nueva. El resultat va ser un marc obert, de potencialitats federalitzants, on hi cabien altes cotes d'autogovern. Un marc que no explicitava horitzons més avançats, però que els deixava clarament oberts. És per això que els constituents catalans van considerar-lo suficient i van acceptar-lo, deixant enrere la reivindicació de l'Assemblea de Catalunya sobre el dret a l'autodeterminació.

AVUI, LIQUIDAT JA FA TEMPS el centrisme de Suárez, el Partit Popular no en comparteix les posicions ni l'ànim dialogant, sinó que exerceix com a estricte hereu d'aquella dreta que va acceptar a repèl la Constitució o se'n va desentendre. I tracta d'evitar-ne els desenvolupaments més avançats (i obligats, després del balanç del trajecte recorregut). No tan sols: també tracta, en algun cas, d'estroncar el camí fet durant trenta-dos anys, d'invalidar alguns paradigmes que, en el seu moment, van deduir-se de la Constitució i que el pas del temps ha legitimat.

ÉS EL CAS DEL MODEL LINGÜÍSTIC català. El PP propugna carregar-se la igualtat jurídica entre les llengües catalana i castellana, referint només al castellà l'obligació de conèixer-la. Ja ho havia intentat, el març del 1982, el projecte de llei "d'harmonització" sobre les banderes i les llengües, conegut com a loapilla, una mena de torna de la Loapa, que tractava de legalitzar la doble xarxa escolar a Catalunya, una en català i una altra en castellà. Marta Mata, en nom dels drets dels infants, va aconseguir decantar tot el socialisme espanyol en contra del projecte, de manera que no va prosperar. El PP tracta, ara, de refer aquell camí per via extraparlamentària, de negar la interpretació del pacte constituent fins ara acceptada.

VEJAM. LA CONSTITUCIÓ ESPANYOLA estableix "el deure de conèixer i el dret d'usar" el castellà, la llengua oficial a tot el territori de l'Estat. I afegeix que les altres llengües seran també oficials en el seus respectius territoris, de la qual cosa es desprèn, per a aquests territoris, el mateix que es desprèn de l'oficialitat del castellà per a tot el territori de l'Estat: el deure de conèixer-les i el dret d'usar-les. Aquest és el principi que ha garantit fins ara la igualtat jurídica del català i del castellà a Catalunya. Altrament, el català restaria en un paper secundari i resultaria invalidat el model de l'"escola comuna", en la qual els infants aprenen a dominar tant el català com el castellà. D'aquesta manera, decauria el procés de recuperació del català i el principal baluard contra el vell intent de divisió del poble de Catalunya per raó de llengua.

ESTÀ EN JOC EL CARÀCTER OBERT de la Constitució del 1978. I, en conseqüència, les innovacions, els avenços que incorpora l'Estatut del 2006. Però no tan sols: està en joc també el model lingüístic català avui vigent. Encara que, en realitat, allò que està en joc no és altra cosa que

el mateix pacte constituent. Desmentir els significats que el van fer acceptable per a Catalunya, negar les seves potencialitats més obertes, revocar el model lingüístic que en vam deduir i que ha regit fins avui, fóra tant com invalidar-lo.

CAL DIR-HO BEN CLAR: qüestionar el pacte constituent, tractar de fer-lo recular, és obrir la capsa de Pandora. Estem en presència d'un autèntic escac a la Constitució. Només la renovació del Tribunal Constitucional i la seva despolitització, la seva reubicació com a autoritat tècnica respectable, poden evitar que en resulti un escac i mat.